K4C 3. DEKL., NYY-VARTALOT

(päivitelty 8.6.2023)

K KREIKKA https://gen.fi/k.html
K4 KIELIOPPI https://gen.fi/k4.html
K4C SUBSTANTIIVIT https://gen.fi/k4c.html
K4C 3. dekl., nyy-vartalot
https://gen.fi/k4c-3-dekl-5-nyy-vart.html

SISÄLLYSLUETTELO (luonnos)

0. Dokumentteja
1. Taivutus
2. Nyy-vartaloisia sanoja

0. DOKUMENTTEJA

K Kreikka (sivukartta)
https://gen.fi/k.html
K4C Kolmas deklinaatio
https://gen.fi/k4c-3-dekl.html

Aejmelaeus, Lars: Uuden testamentin kreikan kielioppi. Kirjapaja 2008 (LA)
§ 30 (s. 33–34)
Analytical Lexicon of New Testament Greek. Revised and Updated.
Hendrickson 2012
Blomqvist–Toivanen: Johdatus UT:n kreikkaan. Gaudeamus 1974 [2010] (BT)
s. 115–116 [117–118]
Concordance to the Novum Testamentum Graece. 3rd Ed. De Gruyter 1987
Etymonline (Online Etymology Dictionary)
https://www.etymonline.com/
Liljeqvist, Matti: Uuden testamentin sanakirja kreikka–suomi.
Finn Lectura 2007 (MLK)
Liljeqvist, Matti: Vanhan testamentin heprean ja aramean sanakirja.
Finn Lectura 2010 (MLH)
Mozeson, Isaac E.: The Word. The Dictionary That Reveals the Hebrew Source
of English. Shapolsky 1989
New Testament in the Original Greek by Ivan Panin.
Book Society of Canada 1934 (kopioi selaimeesi alla olevan linkin osoite)
https://www.scribd.com/document/644433/Ivan-Panin-The-New-Testament-in-the-Original-Greek
uusi painos: Numeric Greek New Testament. Ed. Mark Vedder 2017/2019
Novum 5. UT selityksin. Kreikan–suomen sanakirja. Raamatun Tietokirja 1984

1. TAIVUTUS

- nyy-vartaloisten sanojen loppuna on yksikön nominatiivissa -ην tai -ων

• ην-loppuisten yksikön genetiivi on -ηνος tai -ενος

• ων-loppuisten yksikön genetiivi on -ωνος tai -ονος

• monikon datiivissa vartalon loppukirjain nyy katoaa sigman edeltä

• taivutusryhmään kuuluu sekä maskuliineja että feminiinejä

N	ποιμήν	εἰκών	μήν	αἰών
G	ποιμένος	εἰκόνος	μηνός	αἰῶνος
D	ποιμένι	εἰκόνι	μηνί	αἰῶνι
A	ποιμένα	εἰκόνα	μῆνα	αἰῶνα
N	ποιμένες	εἰκόνες	μῆνες	αἰῶνες
G	ποιμένων	εἰκόνων	μηνῶν	αἰώνων
D	ποιμέσι(ν)	εἰκόσι(ν)	μησί(ν)	αἰῶσι(ν)
A	ποιμένας	εἰκόνας	μῆνας	αἰῶνας

• ποιμήν- ja εἰκών-sanojen taivutusvartalo on lyhytvokaalinen (ποιμέν-, εἰκόν-), yksikön nominatiivin päätteettömässä muodossa on vokaalin pidentymä

• 3. deklinaation yksitavuisten sanavartaloiden genetiivi- ja datiivimuodot ovat ultimapainotteisia (μηνός jne.)

2. NYY-VARTALOISIA SANOJA

αἰών -ῶνος mask. (122x, Matt. 12:32) aika, aikakausi, maailmankausi, iäisyys, maailma

[ἀεί 7x aina, iäti < PIE *aiw- / *ayu- elintärkeä voima, elämä; pitkä elämä, ikuisuus, vital force, life; long life, eternity < hepr. √חיה chaja/chaya [חוה chava/chawa] MT v. 283x elää] [> engl. age, eternal, ever, every, hygiene, never, no, utopia jne.]

• 1. aika, aikakausi, ajanjakso

οὐκ – – ἐκ τοῦ αἰῶνος: ei koskaan aikaisemmin – Joh. 9:32
ἀπὸ τῶν αἰώνων: ikuisuudesta asti, aikojen alusta – Ef. 3:9
πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος: ennen aikojen alkua – Juud. 25
οὐκ – – εἰς τὸν αἰῶνα: ei ikinä (tulevaisuudessa) – Mark. 3:29

• 2. maailmankausi, maailma – Matt. 13:22
ὁ αἰὼν οὗτος: nykyinen maailmanaika – Gal. 1:4
ὁ νῦν αἰών: nykyinen maailmanaika – 2. Tim. 4:10
συντέλεια τοῦ αἰῶνος:
maailman loppu, maailmanajan loppu – Matt. 13:39
ὁ αἰὼν μέλλων tai ἐρχόμενος:
tuleva maailmanaika – Mark. 10:30

• 3. iäisyys – Ap. t. 15:18
εἰς τὸν αἰῶνα: iankaikkisesti, ikuisesti – Joh. 6:51
εἰς τοὺς αἰῶνας: iankaikkisesti – Room. 11:36
εἰς ἡμέραν αἰῶνος:
iankaikkisuuden päivään asti, iankaikkisesti – 2. Piet. 3:18
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος: ajasta aikaan – Hepr. 1:8
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων: aina ja iankaikkisesti – Gal. 1:5
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων: iankaikkinen kuningas – 1. Tim. 1:17

• 4. (fyysinen) maailma – Hepr. 1:2
• 5. tämän ajan jumala – Ef. 2:2

vrt. κόσμος 186x järjestys, kaunistus, järjestyksessä oleva maailma

᾽Απολλύων -ονος henk. mask. (1x, Ilm09_11) Apollyon
=᾽Αβαδδών
[ἀπόλλυμι 91x tuhota, kadottaa, akt. partis. prees. "tuhoaja"]

βραχίων -ονος mask. (3x, Luuk01_51, Joh12_38, Apt13_17) käsivarsi, voima (= Kristus)

εἰκών -όνος fem. (23x, Matt. 22:20) kuva, kaltaisuus, muoto, olemus
[εἴκω II 0x, LXX 0x olla samanlainen,
perf. ἔοικα 2x olla jonkin kaltainen]
[> ikoni]

• 1. kuva – Matt. 22:20
εἰκὼν Θεοῦ: Jumalan kuva – 1. Kor. 11:7
εἰκὼν τοῦ χοϊκοῦ:
maan päällä elävän ihmisen kuva – 1. Kor. 15:49

• 2. muoto, olemus, ilmentymä – Hepr. 10:1

κοιτών -ῶνος mask. (1x, Apt12_20) makuuhuone
[κοίτη 4x vuode < κεῖμαι 24x maata, olla asetettuna]
ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος: kamaripalvelija, kamariherra

μείζων μείζον, G μείζονος adj. (kompar. μέγας) suurempi

μήν -ός mask. (18x, Luuk. 1:24) kuukausi, uusikuusi
[PIE *me- (2) mitata, to measure < hepr. √מנה mana v. MT 29x jakaa osiin, laskea, luetella]
[> engl. moon, month; ruots. måne, månad; menstruaatio]
• 1. kuukausi – Luuk. 1:24
ἐπὶ μῆνας τρεῖς: kolmen kuukauden ajan – Ap. t. 19:8
• 2. uusikuu – Gal. 4:10

ποιμήν -ένος mask. (18x, Matt. 9:36) paimen, sielunpaimen
• 1. paimen – Matt. 9:36
• 2. kuv. paimen – Hepr. 13:20
• 3. seurakunnan kaitsija, sielunpaimen – Ef. 4:11

τρυγών [ῡ] -όνος fem. (1x, Luuk02_24) metsäkyyhky
[τρύζω 0x, LXX 0x kujertaa]

φρήν φρενός fem. (2x, 1Kor14_20) mieli, mon. ymmärrys, ajattelukyky
[διάφραγμα 0x, LXX 0x pallea eli lihas, joka tekee "aidan" sydämen/keuhkojen ja vatsan välille; sydämen osat, rinta, "aita, sulkija" < pref. διά, φράσσω 3x aidata, sulkea]
[> σχιζοφρενία / σχιζοφρένεια]
φρεσίν – fem. mon. D